

OSCAR WILDE

Salomé

Ühevaatuseline tragöödia

Aubrey Beardsley illustratsioonid

Inglise keelest tõlkinud Linnar Priimägi

SA Kultuurileht

Tõlgitud väljaandest:

Salomé

A Tragedy in One Act:

Translated from the French of Oscar Wilde,

With Sixteen Drawings by Aubrey Beardsley

London: John Lane, The Bodley Head

New York: John Lane Company, 1907

Toimetanud Tiina Randus

Korrektuuri lugenud Katrin Kern

Kujundanud Maris Kaskmann

© Oscar Wilde, 1907

© Illustratsioonid. Aubrey Beardsley, 1907

© Tõlge eesti keelde ja saatesõna. Linnar Priimägi ja Loomingu Raamatukogu, 2023

© Kaanepilt. Vikipeedia

Kolleegium

Toomas Haug, Tiit Hennoste, Maarja Kangro, Lauri Kitsnik, Hasso Krull,

Maria-Kristiina Lotman, Ilona Martson, Mati Sirkel, Elle-Mari Talivee,

Marek Tamm, Jaak Tomberg, Udo Uiho

Toimetus

Harju 1, 10146 Tallinn

Tel: 627 6425

E-post: LR@loominguraamatukogu.ee

Trükkitud Tallinna Raamatutrükikoda

ISSN 1406-0515

ISBN 978-9916-713-33-4 (trükis)

ISBN 978-9916-713-34-1 (epub)

SAATEKS TÕLKIJALT

Wilde kirjutas „Salomé“ võõras, prantsuse keeles. (Seetõttu säilitagem prantsuse nimekuju Salomé ka eestinduses; Piibel räägib Saloomest.) Lühinäidendit inglise keelde tõlkima usaldas autor mingis halastushoos oma noore armukese Bosie, lord Alfred Douglase. Too ei tulnud toime ja – koleerik ning hüsteerik, nagu ta oli – korraldas stseene, kui Wilde andis märku, et inglise keelde ümberpanek ei kõlba. Viimaks võttis autor tõlke ise teha, esitades seda „ulatuslike korrektuuridena“. Bosie nõudis algul enda kui tõlkija nime tiitellehele Wilde'i oma kõrvale, aga leppis siis pühendusega talle kui tõlkijale näidendi ingliskeelses esmaväljaandes (1894). Prantsuskeelse originaali (1893) pühendas Wilde siiski „à mon Ami“, dekadentlikule („paganlikule“) esteedile, heteroseksuaalsele prantsuse kirjanikule Pierre Louÿsile (kelle tänu jäi Wilde'i arvates tagasihoidlikuks).

Autori emakeeles ilmunud „Salomé“ sai psühholoogiliselt nüansseeritum kui võõrkeelne alustekst. Seetõttu lähtub näidendi tõlge inglise versioonist¹, mida on siin ilmutat eestindust täiendamaks ja täpsustamaks võrreldud prantsuskeelsega².

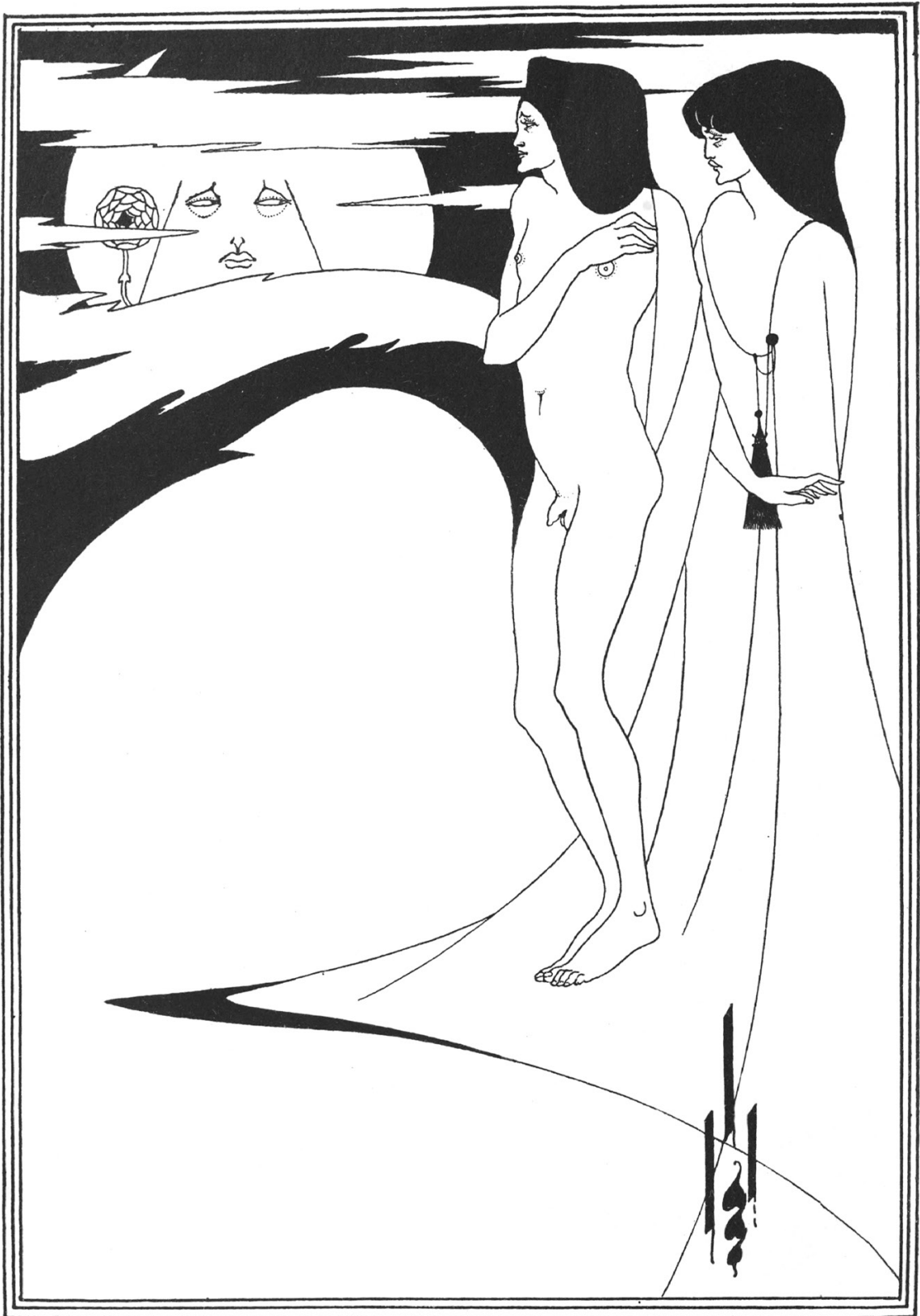
---

1 Täistekst: <https://www.gutenberg.org/files/42704/42704-h/42704-h.htm>. Vrd Collected Works of Oscar Wilde. The Plays, the Poems, the Stories and the Essays including De Profundis. Wordsworth Library Collection 2007, p. 717–742.

Mõnevõrra lühendatult valmis see tõlge – Henrik Visnapuu oma aastast 1919 polnud suupärane – mu „Salomé“ lavastuse tarbeks Vanemuises 1993. a (nimiosas Merle Jääger). – *See ja järgmine tõlkija märkused*.

2 Oscar Wilde: Salomé. Drame en un acte. Londres 1893. BNF Gallica <https://gallica.bnf.fr/ark:/12148/bpt6k114969s/f8.item>.

Tartu Ülikoolis aastal 2021 kaitsstud lõputöös „Analyse des traductions des éléments caractéristiques du personnage principal de „Salomé“ d'Oscar Wilde“ eritleb Johanna Maria Kala eestinduste tähendusnüansse just prantsuskeelse originaaliga võrreldes.

Minu sõbrale Pierre Louÿsile

SALOMÉ

Ühevaatuseline tragöödia

TEGELASED

HERODES ANTIPAS, Juudamaa nelivürst

JOHANAAAN, prohvet

NOOR SÜÜRLANE, ihukaitse pealik

TIGELLINUS, noor roomlane

KAPADOOKLANE

NUUBIALANE

ESIMENE SÕDUR

TEINE SÕDUR

HERODIAS, PAAŽ

JUUDID, NATSAREENID jt

ORI

NAAMAN, timukas

HERODIAS, nelivürsti naine

SALOMÉ, Herodiase tütar

SALOMÉ ORJATARID

LAVA

Herodese lossi suur terrass, mis avaneb pidusaali. Mõned sõdurid naalduvad rinnatisele. Paremal hiiglaslik trepp, taamal vasakul vana kaev, mida ümbritseb rohelisest pronksist äärismüür. Kuuvalgus.

NOOR SÜÜRLANE: Kui kaunis on täna õhtul vürstitar Salomé!

HERODIASE PAAŽ: Vaata Kuud! Kui kummaline paistab Kuu! Ta on nagu hauast tõusev naine. Ta on nagu surnud naine. Võiks arvata, et ta otsib kõike surnut.

NOOR SÜÜRLANE: Ta paistab kummaline. Ta on nagu väike vürstitar, kes kannab kollast loori ja kelle jalad on hõbedast. Ta on nagu vürstitar, kellel on jalgadeks väikesed valged tuvid. Võiks arvata, et ta tantsib.

HERODIASE PAAŽ: Ta on nagu surnud naine. Ta liigub väga aeglaselt. *Kära pidusaalist.*

ESIMENE SÕDUR: Küll on lärm! Kes on need ulguvad metsloomad?

TEINE SÕDUR: Juudid. Nad on alati sellised. Nad vaidlevad oma usu üle.

ESIMENE SÕDUR: Miks nad oma usu üle vaidlevad?

TEINE SÕDUR: Ei oska ütelda. Nad teevad seda ühtelugu. Variserid näiteks ütlevad, et inglid on olemas, ja saduserid väidavad, et ingleid ei ole.

ESIMENE SÕDUR: Minu arust on naeruväärne vaielda niisuguste asjade üle.

NOOR SÜÜRLANE: Kui kaunis on täna õhtul vürstitar Salomé!

HERODIASE PAAŽ: Sa muudkui vaatad teda. Sa vaatad teda ülemäära.

Ohtlik on niiviisi kedagi vaadata. Midagi hirmsat võib sündida.

NOOR SÜÜRLANE: Ta on täna õhtul väga kaunis.

ESIMENE SÕDUR: Nelivürst näib sünge.

TEINE SÕDUR: Jah, ta näib sünge.

ESIMENE SÕDUR: Ta vaatab midagi.

TEINE SÕDUR: Ta vaatab kedagi.

ESIMENE SÕDUR: Keda ta vaatab?

TEINE SÕDUR: Ei oska ütelda.

NOOR SÜÜRLANE: Kui kahvatu on vürstitar! Ma pole teda iialgi näinud nii kahvatuna. Ta on nagu valge roosi vari hõbepeeglis.

HERODIASE PAAŽ: Sa ei tohi teda vaadata. Sa vaatad teda ülemäära.

ESIMENE SÕDUR: Herodias täitis nelivürsti karika.

KAPADOOKLANE: Kas see seal on vürstinna Herodias, tema, kes kannab musta, pärlitega ülekülvatud mitrat ja kelle juuksed on puuderdatud sinise tolmuga?

ESIMENE SÕDUR: Jah, see on Herodias, nelivürsti naine.

TEINE SÕDUR: Nelivürst armastab väga veini. Tal on kolme sorti veini. Üks, mis on toodud Samothrake saarelt ning on purpurne nagu keisri mantel.

KAPADOOKLANE: Ma pole keisrit mitte kunagi näinud.

TEINE SÕDUR: Teine, mis tuleb linnast, mida kutsutakse Küproseks, ning on kollane nagu kuld.

KAPADOOKLANE: Ma armastan kulda.

TEINE SÕDUR: Ja kolmas on Sitsiilia vein. See vein on punane nagu veri.

NUUBIALANE: Minu maa jumalad armastavad verd väga. Kaks korda aastas ohverdame neile noormehi ja neitseid – viiskümmend noormeest ja sada neitsit. Aga paistab, et me ei anna neile mitte kunagi küllalt, sest nad kohtlevad meid väga karmilt.

KAPADOOKLANE: Minu maal ei ole praegu enam jumalaid, roomlased ajasid nad minema. Mõned ütlevad, et nad on pagenud mägedesse, aga mina seda ei usu. Ma veetsin kolm ööd mägedes neid otsides. Ma ei leidnud neid. Viimaks hüüdsin neid nimepidi, ja nad ei ilmunud. Minu meelest on nad surnud.

ESIMENE SÕDUR: Juudid kummardavad jumalat, keda pole võimalik silmaga näha.

KAPADOOKLANE: Ma ei saa sellest aru.

ESIMENE SÕDUR: Tegelikult usuvadki nad ainult neid asju, mida pole võimalik silmaga näha.

KAPADOOKLANE: See tundub täiesti naeruväärne.

JOHANAANI HÄÄL: Pärast mind tuleb keegi teine, kes on vägevam kui mina. Mina pole väärt ta kingapaelugi lahti päästma. Kui ta tuleb, siis löövad kõrbed hõiskama. Nad puhkevad õitsele nagu liilia. Pimeda silmad saavad näha päevavalgust ja kurdi kõrvid lähevad lahti. Vastsündinud laps paneb oma käe metsalise koonu peale, lakkapidi talutab ta lõukoeri.

TEINE SÕDUR: Sunni ta vaikima! Ta ei räägi muud kui totrusi.